

Nyhetsbrev Folkets Bio Filmpedagogerna

Man skall aldrig uttala sig om saker man inte sett. Jag vill härmed ännu en gång be om ursäkt för att jag med mina uttalande kränkt filmskaparen Christina Olofsson och filmen Hannah med H. Jag tänkte ge er lärare en chans att börja om från noll. Därför kommer här en text om hur man kan arbeta pedagogiskt med filmen Hannah med H, men även Whale Rider och Tretton. Texten följer här nedan och kommer sedan att ligga på vår hemsida under fliken artiklar.

Med detta nyhetsbrev kommer även ett erbjudande om förhandsvisning och rabatt till den mycket charmerande och underbara barn och ungdomsfilmerna Tur och Retur.

mvh

Mikael Kowalski

Folkets Bio Filmpedagogerna

[En artikel om tre aktuella ungdomsskildringar på Bio i december 2003.](#)

I december har man chans att se tre filmer om unga tjejer på biograferna. Olika fokus, olika länder och olika filmer. Alla tre är intressanta att diskutera och arbeta med i klassrummet. Filmerna är Whale Rider, Tretton och Hannah med H.

Whale Rider:

I Whale Rider handlar inte problematiken om det traditionella i att bli tonåring så mycket som att växa upp som ung tjej i en patriarkal struktur och att leva i en minoritetskultur och dess överlevnad i vårt moderna samhälle. Huvudperson är Paikea (förkortad Pai) som är tolv. Hon uppfostras av sina farföräldrar i en maoriby på Nya Zeeland. Farfar Koro är hövding och hoppas hela tiden finna en ny hövding. Även om han gillar sitt barnbarn så ser han den framtida arvtagaren som en man. Så när han skall hitta en ny hövding bland byns pojkar ser han ingen plats för Pai i utbildningen. Kvinnor skall ju sitta på bakre raden och iaktta. Nu är Pai inte riktigt nöjd med detta och hamnar på seriös kollisionskurs med sin farfar. Det blir en tuff kamp för Pai att kämpa emot ett förtryck som representeras av den man hon ser mest upp till, sin farfar.

Whale Rider är en film om att våga stå för den man är. Det är samtidigt en saga och som sådan en rätt enkel och moralisk berättelse. Det råder aldrig någon större tvekan om denna saga kommer att sluta lyckligt eller ej. Det som är intressant är just kampen och resan mot ett väntat slut. Hur bekämpar man något som man vet är fel när det representeras av en man som man vet vill göra rätt?

Whale Rider är en film som passar i klassrummet för diskussioner kring arv, könsroller och kultur. För denna film problematiserar kring den svåra frågan om könsroller: är de fasta?, beror de på kulturen eller något annat? Hur kan man bryta upp könsrollerna och gränserna mellan det som är tradition och det som är verklighet? Det finns många intressanta frågor att diskutera utifrån denna film i klassrummet. Filmen handlar om en ung tjej och är berättad på ett sådant sätt att den är lätt att ta till sig för både killar och tjejer i samma åldersgrupp som huvudpersonen i filmen. Det låter hemskt men det är inte ovanligt att pojkar har svårt att ta till

sig filmer med kvinnor i huvudrollerna. Whale Rider är inte svår att ta till sig och den ger möjlighet till svåra, men nödvändiga frågor att diskutera i klassrummet.

Tretton:

Tretton är en amerikansk film som handlar om två tjejer, Tracy och Evie, som båda är tretton. Filmen är amerikansk men även om den distribueras av ett stort Hollywoodbolag skiljer den sig mycket från de flesta könskonserverande och stereotypa skildringar man ofta får från USA. Filmen är gjord på liten budget, med ett litet team, små pengaresurser och i mångt och mycket därför att de medverkande ville att den här filmen skulle bli av. Att filmen har upprört högerkrafter i USA tyder om inte annat på att filmen är en skildring som lär ligga ganska nära vissas vardag.

Tretton är som en korsning av Larry Clarks ungdomsskildringar och den svenska klassikern Sanning eller konsekvens. Filmen är nedtonad i sitt bildspråk med ett ibland nästan dokumentärt filmspråk. Detta i kombination med mycket stiliserade sekvenser från olika ungdomsmiljöer som skola, affärer, gatan och flickrummet. Regissören har en bra känsla för kläder, jargong och musik som känns väldigt tidstypiska. Det är också roligt att kontrastera klassiska gör om mig scener i tjejfilmer som Pretty Woman, En Prinsessa dagbok och Coyote Ugly med samma sekvenser i denna film – det är en annan typ av gör om mig i denna film om man uttrycker det milt.

Skall man arbeta med Tretton i skolan? Till skillnad från Whale Rider och Hannah med H är Tretton en film som ligger så nära det många idag upplever att den förmodligen inte accepteras av alla i en klass och inte minst i en stor biosalong. Att visa den för många elever samtidigt på bio är nog inte att rekommendera. Att visa den i mindre sammanhang där eleverna i klassen känner varandra och sedan vara med på att efterarbeta den däremot känns som en självklarhet.

Jag har inte på länge sett en film som tog lika mycket på mig som Tretton. Den tog inte bara på mig då jag såg den utan även på andra vuxna som själva kände igen sig eller sina relationer till sina barn i filmen. Unga tjejer tar till sig filmen. Inte alla men den träffar hårt hos många och diskussionerna med dessa elever är mycket intressanta om ämnen som man inte alltid förväntar sig att de undrar över. Huvudpersonen i filmen gör en resa från att vara en ”duktig flicka” till en ”poppis” tjej (samma tema som Sanning eller konsekvens) från accepterad av föräldrar till accepterad i skolan och från ”normal” till sex, droger, brott och självstympning. Tretton är skriven av en av huvudrollsinnehavarna i filmen, Nikki Reed och detta gör att filmen har en nerv och ett tilltal som ligger mycket nära den verklighet som många unga tjejer upplever idag. Visst kan man kritisera den för att det händer lite väl mycket och går lite väl snabbt i filmen men å andra sidan är det en film och film bygger på problem, hinder och konflikter.

Tretton är också en mycket skarp uppgörelse med föräldragenerationen. I filmen är det en generation som är enormt självupptagen, som tror att de ser och bryr sig men de ser egentligen bara sig själva och sina egna problem. Det är en generation av förvuxna tonåringar som aldrig tar sig ut ur den kris och ångest som huvudpersonerna i Tretton upplever. Hur skall man agera och leva när ens föräldrar själva inte kan leva vettiga liv – vad finns det då för framtidsutsikter?

Tretton är bra som diskussionsunderlag kring de förändringar som unga människor genomgår på väg in i vuxenvärlden. Vad är det som är viktigt i livet? och hur långt vågar man gå i en värld där gränser för det tillåtna alltmer suddas ut? Filmen passar för diskussioner om sex, mobbning, droger, föräldrar, skönhetsideal, kvinno- och mansroller, medial påverkan och ungdomstid.

Sanning eller konsekvens är en film om liknande ämnen. Den fungerar egentligen minst lika bra som Tretton för att diskutera ungefär samma problem. De stora skillnaderna är att

Sanning... utspelar sig i Sverige och att den är äldre. Ibland är det lättare att prata om problem som är allmänmänniska om distansen till filmen är större. Med andra ord en film som utspelar sig i USA kan vara lättare att ta till sig samtidigt kan en film som utspelar i nutid vara svårare att ta till sig. Ni väljer själva – Tretton eller Sanning eller konsekvens – två mycket bra filmer på liknande tema.

Hannah med H:

Christina Olofson har tidigare gjort filmer som den mästertliga Sanning eller konsekvens (se ovan) nu kommer hon med ännu en film om en ung tjej – Hannah med H.

Huvudrollsinnehavarskan Hannah är lite äldre än huvudpersonerna i tretton och Whale Rider, men brottas med liknande problem. Hon fyller arton i filmen och brottas med sin identitet som ung kvinna. Där Whale Rider och Tretton är ganska lätta att diskutera i klassrummet kräver Hannah med H lite mer arbete. Anledningarna till detta är flera. Filmens berättelse och handling är ganska ojämn. Den försöker berätta flera berättelser samtidigt och gapar över lite för mycket ibland.

Varför då arbeta med Hannah med H i klassrummet kanske ni som läsare frågar er efter kritiken ovan? För när man sett denna film finns det en hel del mycket intressanta frågor att diskutera. Den stora frågan är den om identitet. Som ung letar man ständigt efter identitet och i en värld som vår är det kanske inte så konstigt att unga människor undrar vad det är som håller på att hända. Varför gör människor inget då de ser orättvisorna i samhället? Varför bryr sig ingen? Hannah bryr sig verkligen och då hon gör det uppfattas det som provocerande och jobbigt av utomstående i filmen. Hannahs och hennes kompisars tankar yttras ofta och tydligt i filmen. Tyvärr blir det ibland lite för tydligt och teatralt men poängen och frågeställningarna är tydliga och passar därför bra som diskussionsunderlag. Olofson vågar sig även på att prova på våra stereotypa uppfattningar genom val av skådespelare och karaktärer. Inte minst är det kul att man visar upp en skinhead som är en "klassisk" skinhead – arbetarklass och antirasist och inte som nazist. Just brottet mot invanda bilder gör denna film intressant att diskutera. Hur ser vi på unga människor i film? Hur framställs de? Hur ser de ut? Och vems bilder är det man representerar – de ungas eller de vuxnas? Olofson försöker ställa dessa frågor och det är väl värda att diskutera. Filmen är även intressant att arbeta med stilistiskt – hur arbetar formen och stilen för att förmedla filmens budskap. Hur arbetar man med berättarkomponenterna – speciellt musik och klippning är intressanta samtalsämnen utifrån den aspekten.

Hannah med H kommer inte att få en handledning från filminstitutet. Skall ni jobba med den krävs det därför en hel del förarbete. För det första, se filmen själva innan – så att ni är redo på de frågor som kommer att komma upp. För det andra – gör egna frågor som man kan diskutera, vilka frågor fick du som lärare då du såg filmen? Det kan vara allt från frågeställningar som tas upp i filmen till frågor ni har till era elever om fiktion kontra verklighet. Slutligen våga diskutera en film som har de där självklara samtalsämnena men som i alla fall försöker skildra problematik som dagens unga lever i. Filmen utspelar sig i Sverige och trots både styrkor och svagheter är det intressant att diskutera vår verklighet här och nu vilket många backar för. Olofson försöker och det är ett ärligt och intressant försök.

Info om filmerna:

Whale Rider

Distributör: Non Stop Entertainment

Regi: Niki Caro

Land: Nya Zeeland

[Handledning finner ni hos Zoom och som ni kan öppna här:](#)

[Rabaterbjudande finner ni här gå två för 120.](#)

Tretton

Distributör: Fox

Regi: Catherine Hardwick

Land: USA

[Handledning finner ni hos Zoom och som ni kan öppna här:](#)

[Erbjudande om skolrabatt finner ni här: Tretton.htm](#)

Sanning eller Konsekvens

Distributör: Sandrew Metronome

Regi: Christina Olofson

Land: Sverige

Handledning:

http://www.sfi.se/sfi/IMAGES/PDF_FILES/SE_PA_FILM/SKOLBIO/FILMHANDLEDNING/SANNING_KONKA.PDF

Hannah med H

Distributör: Triangelfilm

Regi: Christina Olofson

Land: Sverige

Handledning kommer på www.filmpedagogik.nu i januari.